

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΑ

ΓΕΡΑΣ ΨΥΧΩΝ

που μαρτύρησαν
στήν Μικρασιατική Καταστροφή
(1922)

ΙΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2009

Γέρας ψυχῶν
ποῦ μαρτύρησαν
στὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφή
(1922)

Κείμενα:

Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησης, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρομοῦ Καρέα

Σειρά:

«Μνήμες» ἀριθμ. 3

Copyright:

Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-19-4

ΕΠΙΛΟΔΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Ἀρδιστιό 12-16, 116 36 Ἄρδηνα

Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4320 • Fax: 210.923.7003

www.epilodos.gr • e-mail: info@epilodos.gr

ΓΕΡΑΣ ΨΥΧΩΝ

πού μαρτύρησαν στὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφή (1922)

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δαυιήλ

*«Πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,
ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
μετὰ δόξης αἰωνίου»
(Β΄ Τιμόθεον β΄ 10).*

Οἱ θεσπέσιοι αὐτοὶ λόγοι τοῦ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου ἤχοῦν κατὰ τὴν παρούσα ἐπίσημη ἡμέρα στὰ ὦτα καὶ στὸν νοῦ μας.

Σήμερα Κυριακὴ πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ Ἁγία Μητέρα μας Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νὰ βιώσουμε τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, τὴν λυτρωτικὴ θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ ἐμπνευσθοῦμε ἀπ' αὐτὴ καὶ νὰ ἐνισχυθοῦμε ἀγωνιζόμενοι τὸν καλὸ ἀγῶνα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς.

Σήμερα ἐπίσης ἡ μνήμη τῆς Ἐκκλησίας μας στρέφεται καὶ πρὸς τὰ σεβάσμια πρόσωπα, τοῦ κορυφαίου μάρτυρα Ἱεράρχου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν: Κυδωνιῶν Γρηγορίου, Μοσχονησίων Ἀμβροσίου, Ἰκονίου Προκοπίου καὶ Ζήλων Εὐθυμίου καθὼς ἐπίσης καὶ ὄλων τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἀδελφῶν μας, οἱ

ὁποῖοι τελείωσαν τὸν ἐπίγειο βίον τους μὲ μαρτύρια, διωγμούς, βασανιστήρια κατὰ τὴν περίοδο ἐκεῖνη τῆς μεγάλης καταστροφῆς καὶ τῆς ἐκριζώσεως τῶν πατέρων μας ἀπὸ τὶς πατρογονικὰς ἐστίες τους στὴν Μικρὰ Ἀσία κατὰ τὸν Αὐγούστο - Σεπτέμβριο τοῦ ἔτους 1922, ὅποτε ἐγράφη ὁ ἐπίλογος τῆς τρισχιλιοτοῦς παρουσίας, δράσεως καὶ ζωῆς τῶν Ἑλλήνων στὴν Μικρὰ Ἀσία.

«Πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου» (Β΄ Τιμόθεον β΄ 10).

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στὰ δικά του παθήματα, στὶς δικές του ταλαιπωρίες, ὅλες τὶς θυσίες του, τῶν ὁποίων ἀποκορύφωμα ὑπῆρξε ἡ σύλληψη, ἡ φυλάκισή του καὶ στὴ συνέχεια ὁ δι' ἀποκεφαλισμοῦ θάνατός του. Ἡ δευτέρη ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὸν μαθητὴ του ἀπόστολο Τιμόθεο ἀποτελεῖ τὴν πνευματικὴν παρακαταθήκη του. Γράφει στὸν ἀγαπημένο μαθητὴ του ἀπόστολο Τιμόθεο ἀπὸ τὴν φυλακὴ του στὴν Ρώμη, ἀναμένοντας τὴν ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς ἀποφάσεως νὰ ἀποκεφαλισθεῖ. Ἐξομολογεῖται ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅλα ὅσα ὑποφέρει γιὰ τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, τὰ ὑπομένει, γιὰ χάρι τῶν ἐκλεκτῶν, γιὰ χάρι τῶν χριστιανῶν, ἐρμηνεύοντας μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους τὸ νόημα τῆς θυσίας του, ὅτι ὅλος ὁ κόπος, ἡ ἀγωνία, οἱ ταλαιπωρίες του ἀποσκοποῦσαν στὴν σωτηρία τῶν ψυχῶν καὶ στὴν συμμετοχὴ τῶν πιστῶν στὴν αἰώνια δόξα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ἀναφερόμενος στὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνει καὶ ὅτι *«ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθει ὑπὲρ τῶν προβάτων ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα· ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων»* (Ἰωάννου ι' 11-13).

Ἐπομένως ἡ αὐτοθυσία εἶναι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν γνησίων καὶ αὐθεντικῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα ἔχει σκοπὸν τὴν σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν πιστῶν.

Εἶναι ἐπίκαιροι οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου Μητροπολίτου Σμύρνης, ἐπειδὴ καὶ τὸ δικό του μαρτύριο σ' αὐτὸ ἀπέβλεπε.

Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε μία θυσία γιὰ τὸ εὐσεβὲς Γένος τῶν Χριστιανῶν, γιὰ τὸ ἀγαπημένο ποίμνιό του. Ἐνθυμούμεθα, ὅτι ὁ μακάριος ἐκεῖνος καὶ γενναῖος Ἱεράρχης, ὅπως ὁ Μωϋσῆς, προτίμησε νὰ συγκακουχεῖται μὲ τὸν Πιστὸ Λαὸ παρὰ νὰ ἔχει πρόσκαιρη ἀπόλαυσι τῆς ζωῆς καὶ τῶν τιμῶν, ὅπως γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή του: «Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν» (Πρὸς Ἑβραίους ια', 24-25).

Τὸ ἴδιο ὑψηλὸ καὶ αὐτοθυσιαστικὸ φρόνημα ἐπέδειξαν καὶ οἱ λοιποὶ Ἱεράρχες τῶν Μικρασιατικῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, γιὰ τοὺς ὁποίους «ἐπιλείπει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος» (Πρὸς Ἑβραίους ια' 32) μὲ λεπτομέρειες τὰ μαρτύρια τῶν κλεινῶν Πατέρων μας.

Αὐτὴ ἡ προοπτικὴ τοῦ μαρτυρίου τους ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἅγιος Χρυσόστομος Μητροπολίτης Σμύρνης καὶ οἱ ἄλλοι Ἱεράρχες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπῆρξαν ὄχι μόνον διάδοχοι στοὺς θρόνους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ μέτοχοι στοὺς τρόπους τῆς ἀποστολικῆς ζωῆς καὶ διακονίας. Ἐξήσαν καὶ τελειώθηκαν ἀποστολικῶς, θυσιαζόμενοι προθύμως καὶ ἐκουσίως πάντοτε γιὰ τὶς ἀθάνατες ψυχές, ὑπὲρ ὧν ὁ Χριστὸς ἀπέθανε πρῶτος (Προβλ. Πρὸς Ρωμαίους ε' 8).

Εἰδικώτερον:

Ὁ Ἐθνοῖερομάρτυρας Ἅγιος Χρυσόστομος, Μητροπολίτης Σμύρνης παραδόθηκε ὡς ἐξιλαστήριον θύμα στὸν μαινόμενο κατ' αὐτοῦ τουρκικὸ ὄγλο. Ὁ μακάριος ἐκεῖνος Ἱεράρχης ἐξυβρίσθηκε, ἀτιμάσθηκε καὶ κακοποιήθηκε φοβερὰ καὶ

βάνουσα. Πέθανε μαρτυρικὰ θυσιαζόμενος φρικτὰ τὸ ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου τῆς 27ης Αὐγούστου (9ης Σεπτεμβρίου) 1922. Θυσιάστηκε ὡς ἱερεῖο ἄμωμο καὶ ἐκούσιο καὶ ἀπαξίωση νὰ δεχθεῖ τὴν προσφερθεῖσα σ' αὐτὸν διάσωσι μὲ τὴν φυγῆ, διότι ἐβάρυνε στὴν ἀρχιερατικὴ συνείδησί του ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: *«ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»* μόνον δὲ *«ὁ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστί καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων»* (Ἰωάννου ι', 12-13).

Ὁ Μητροπολίτης Κυδωνιῶν Γρηγόριος συμπεριφερόμενος ὡς πατέρας καὶ προστάτης τοῦ ποιμνίου του ἔσωσε πολλοὺς πιστοὺς φυλακισμένους καὶ μελλοθανάτους. Φυγάδευσε τὸ μέγιστο μέρος τοῦ ποιμνίου του σὲ ἀσφαλεῖς τόπους ἐκτὸς τῶν τουρκικῶν ὁρίων. Συγκακονηθήθηκε ὁ ἴδιος μαζί μὲ τοὺς ἐναπομείναντες Μικρασιάτες. Ὁδηγήθηκε σὲ ἐξορία μαζί τους τὸν Ὀκτώβριο τοῦ ἔτους 1922. Ἐνῶ δὲ ἀνοίχθηκε λάκκος, γιὰ νὰ τὸν θάψουν ζῶντα οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος μας, ξεψύχησε πληγείς ἀπὸ ἐγκεφαλικὴ συμφόρησι, τελειωθεὶς ἐν Κυρίῳ τὴν 3ῃ Ὀκτωβρίου 1922.

Ὁ Μητροπολίτης Μοσχονησίων Ἀμβρόσιος μαρτύρησε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1922 ἀφοῦ βασανίστηκε μὲ τὸ μαρτύριο τῆς πεταλώσεως τῶν ποδῶν του καὶ τῆς κατατεμαχίσεως τοῦ σώματός του. Μαζί του συνεμαρτύρησαν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ἄλλοι πιστοὶ τῆς Ἐπαρχίας του, *«ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων (καὶ τῶν ὀδυνῶν) αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν»* (Ἀποκαλύψεως ιδ', 13).

Ὁ Μητροπολίτης Ἰκονίου Προκόπιος τελειώθηκε μὲ φοβερὰς κακουχίαις λίγο πρὶν τὸ 1922, ἀπὸ τὰ πολλὰ δεινὰ ποὺ ἐπισωρεύθηκαν ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου του ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Μέσα σὲ μιὰ χωρὶς ἔλεος καὶ ἀνθρωπιὰ καταδυνάστευσι τοῦ ποιμνίου του καὶ τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ του, ἀλλὰ καὶ στὶς ἀπεγνωσμένες κραυγὰς καὶ στεναγμοὺς πόνου τοῦ πιστοῦ λαοῦ, παρέδωκε τὸ πνεῦμα του στὸν Μέγα Ἀρχιερέα καὶ Σωτῆρα Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, μαχόμενος στὴν πρώτη γραμμὴ γιὰ τὴν προστασίαν τοῦ ποιμνίου του καὶ συμπάσχοντας μὲ τοὺς στενάζοντες Ἑλληνες Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ζήλων Εὐθύμιος φυλακίσθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, στὴν Ἀμάσεια τοῦ Πόντου, καὶ ἐνῶ βρισκόταν στὴν φυλακὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1921 μετέδιδε στοὺς κρατουμένους Ἑλληνες Χριστιανούς, τοὺς προκρίτους τοῦ Γένους μας, πὸν φυλάκιζαν τὰ ἕκτακτα Στρατοδικεῖα τῶν Νεοτούρκων, μαζὶ μὲ τὸ ἀναστάσιμο χαιρετισμὸ καὶ τὸ μήνυμα τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως, ἐμψυχώνοντας, παρηγορώντας καὶ ἐνισχύωντάς τους. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς δραστηριότητάς του ὑφίστατο καθημερινῶς ἐπὶ 41 ἡμέρες πολυώδυνα μαρτύρια ἀπὸ τοὺς δημίους του, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὑπέκυψε στὸν θάνατο τὴν 19ῃ Μαΐου 1921. Τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἔψαλλε μόνος τὴν νεκρώσιμη Ἀκολουθία γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ὅπως ἔπρατε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἦταν φυλακισμένος κατὰ τὴν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅτι «ἐπικροῶντο δὲ αὐτοῦ οἱ δέσμιοι» (Πράξεων ιστ', 25). Μετετέθη στὸν Κύριο τῆς ζωῆς ὡς Ἐθνομάρτυρας καὶ Ἱερομάρτυρας.

Οἱ ἅγιοι στεφανωμένοι μὲ τὴν αἰώνια δόξα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ γίνονται γιὰ μᾶς πρότυπα στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα μας καὶ μᾶς ἐνισχύουν καὶ μᾶς ἐμπνέουν νὰ ἔχουμε ὑπομονὴ στὶς δοκιμασίες τῆς ζωῆς ἔχοντας ὑπ' ὄψιν μας τὴν παρατήρηση τοῦ ἀποστόλου Παύλου ὅτι «πάντες οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται» (Πρὸς Τιμόθεον Β' γ' 12), «ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε γὰρ τὴν τοιαύτην ὑπομεινῆσά τα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογία, ἵνα μὴ κάμψετε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι» (Πρὸς Ἑβραίους ιβ' 2-3).

Ἡ Ἐκκλησία, τὸ ζωντανὸ καὶ ἑνδοξο Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τιμᾷ τὴν θυσία τῶν ποιμένων τοῦ λογικοῦ ποιμνίου της, τὰ πολυώδυνα βάσανα καὶ τὶς κακουχίες τους ψάλλουσα: «Τὰς ἀληθδόνas τῶν ἀγίων, ἃς ὑπὲρ σοῦ ἔπαθον, δυσωπήθητι Κύριε καὶ πάσας ἡμῶν τὰς ὁδύνας ἴασαι, Φιλάνθρωπε δεόμεθα».

